

Frymburské ozvěny

27

VYDÁVÁ K&SS NOVÝ HRÁDEK

V Š E M
Ž E N Á M
manželkám
babičkám
maminkám
tchýním
dcerám
sestrám
švagrovým
neteřím
tetám
snachám

blahopřejeme k MDŽ!

Říká se, že čas utíká jako voda. Ano, vážení spoluobčané, čas se skutečně nezastaví, ani nestárne jako my lidé a vše ostatní v přírodě. A tak jak stárneme, vytrácí se pozvolna z paměti události před léty prožité. Proto každým rokem si znovu připomínáme významné světové události, ale především události, které se bezprostředně dotýkají nás všech, obou našich bratrských národů v Československé socialistické republice.

Připomínáme si je proto, abychom my dříve narození nezapomínali, že všechny naše socialistické vymoženosti - a není jich tak málo - nejsou ani darem z nebes ani nevznikly jako nějaká samozřejmost, ale že bylo nutno o ně bojovat, a to hodně tvrdě. Připomínáme si je také proto, aby naše nová mladá generace toto vše pochopila v celém rozsahu. Aby se postupně zbavovala povrchního chápání závažných historických událostí a postupně nastupovala na místa těch, kteří již svůj podíl na budování socialistické společnosti odvedli a odešli na zasloužený odpočinek. Přitom mám na mysli nástup i na taková místa, kde není bohatá odměna za práci.

Nebudu ve svém příspěvku pro FO podrobně vypočítávat všechny události, kterým se v souhrnu říká Únor. Domnívám se, že všechny naše sdělovací prostředky Únor připomenou podrobně a v dostatečné míře. Ostatně i já sám v předchozích číslech jsem únorové události popsal dostatečně. Chci se ve svém článku zabývat alespoň okrajově tím, co přetrvává po porážce protisocialistických sil v Únoru 1948 a o 20 let později v roce 1968.

Nejenže přetrvává, ale ještě se přiostrňuje třídní boj v mezinárodním měřítku. Světová reakce, v jejímž čele stojí severoamerický imperialismus, se nevzdala naděje na zničení všeho pokrokového, především tedy socialistické soustavy a jejího nejpevnějšího článku, Svazu sovětských socialistických republik. Všecky dosavadní pokusy o rozbití socialistické soustavy, lépe řečeno o její rozložení zevnitř se setkávají s neúspěchem. A není to malé úsilí a je také podloženo bohatými dolarovými injekcemi. Vezměme si jenom, kolik hodin denně k nám mluví různé vysílací stanice ze Západu, jak rozhlas, tak i televize.

Není třeba si něco idealizovat. Všude, tedy i u nás mají tyto západní vysílačky ochotné posluchače. Protože se jedná převážně

o posluchače politicky nezkušené, ale i o posluchače z různých důvodů k socialismu nepřátelsky zaměřené, vytváří se ve společnosti zhoubný nádor a pak se stává i to, čeho jsme byli svědky v Maďarsku v roce 1956, u nás v ČSSR v roce 1968 a v Polsku v roce 1981. Projevy antikomunismu a antisovětismu nejsou žádným novým jevem. Antikomunismus vznikl krátce po vydání Komunistického manifestu v první polovině minulého století. Vznik antisovětismu je možno dokonce přesně datovat. Vznikl ihned po vítězné Velké říjnové socialistické revoluci a jeho konkrétním výrazem pak byla vojenská intervence 14 států proti mladé sovětské republice.

Protože zvolená taktika rozložit společenství socialistických zemí zevnitř a jednu po druhé vytrhnout z tohoto svazku stále nevychází, i když se zarputile o to usiluje, připravuje se další varianta, jak zničit socialismus. Ano, vážení spoluobčané, připravuje se nová světová válka, a to se vší důkladností. Hlavním strůjcem nově připravovaného válečného požáru je světový imperialismus, který svoje skutečné plány zakrývá halasnými slovy o svobodě, demokracii a humanismu. V čele světového imperialismu je imperialismus severoamerický a jeho vojensko-průmyslový komplex.

Je tu také ještě jiné nebezpečí. Čím více prstů je na spouštích smrtonosných zbraní, tím je větší nebezpečí, že někomu selžou nervy - a konce nelze ani domyslet. Také technika, i když se jeví jako dokonalá, může selhat, a nikdo by se již nedověděl, jak a proč došlo ke katastrofě.

Ať se na mě nikdo nezlobí, ale nemohu si zde odpustit jednu poznámku. Uvědomují si všichni naši občané, že případný výbuch jakékoliv pumy by zabíjel komunisty stejně jako nekomunisty, mladé i staré, muže, ženy i děti?

Je bohužel smutnou skutečností, že část naší mladé generace má sklony k romantismu, je plná kritiky ke všemu jenom ne k sobě, je náchylná idealizovat si poměry v západním kapitalistickém světě. Je smutné, když vidíte, že mladí lidé si neváží ničeho z toho, co pro ně starší generace připravila, ba mnohdy si neváží ani vlastních rodičů. Zde i rodiče by se měli zamyslet nad tím, jak svoje děti vychovávají. Co si myslet o rodičích, kteří svoji nadějnou ratolest pustí do společnosti v roztrhaném a ne právě čistém ošacení nebo se špinavou, umaštěnou a neupravenou hřívou na hlavě. Kolik těch mladých spoluobčanů umí říci "Dobrý den", když přijdou někam do společnosti? Jsme přece kulturní národ s bo-

hatou kulturní tradicí. To se snad každý učí již v základní škole.

Já vím, mládí má svoje práva a ani my staří jsme vždy nebyli anděly, ale také jsme vyrůstali v porovnání s dnešní dobou v naprosto nesrovnatelných podmínkách. Většina z nás dříve narozených si na svůj první oblek musela sama vydělat a byli jsme rádi, že se můžeme slušně obléknout do společnosti. V tak ošuntělém obleku, jako je tomu namnoze dnes, by nás do společnosti nikdo nedostal. Už je to asi skutečně tak, že lidská omezenost má mnoho tváří a různě se projevuje.

Za svého života jsem vyslechl hodně všelijakých řečí a názorů. Lylo mně často z toho hořko. Občan socialistického státu, kterému sociálně-ekonomické podmínky tohoto státu umožnily velmi slušné živobytí, najednou špekuluje: Ne sociálně ekonomické podmínky, ale moje chytrost a podnikavost / často i značná bezohlednost / mně umožnily slušné živobytí, a kdyby bylo možno žít alespoň trochu na ukor druhých spoluobčanů, vedlo by se mi ještě lépe.

A zde mnohdy začíná nevraživost a potom i nepřátelství k socialismu. Já ve svém článku netvrdím, že v naší socialistické společnosti nejsou nedostatky. Naopak, o tom, že to mnohde nejde tak, jak by mělo, hovoří ve svých jednáních nejvyšší stranické i státní orgány. Jsou přijímána patřičná usnesení k odstranění nedostatků. Jenomže nikdo nemá kouzelný proutek. Nežijeme pohádkovým, ale konkrétním skutečným životem, činnost a myšlení každého člověka je individuální, a tak někdy cesta k nápravě nedostatku je popravdě trnitá.

Co tedy napsat ještě na závěr? Snad stačí toto: Přejme si všichni, aby se nám nikdy v životě nežilo hůře. Přejme si všichni, aby již nikdy nebylo nutné stavět památníky těm, kteří zahynuli ve válce, ani připisovat na již stojící památníky nová jména.

Dovolte mi tedy, abych popřál všem čtenářům FO, ale i ostatním spoluobčanům pevné zdraví i hodně zdaru v práci pro bohatší stůl nás všech.

Ladislav Doležal

Výtah z požárního řádu obce Nový Hrádek
XX

Měsíc březen je měsícem požární ochrany. Připomínáme Vám proto několik základních statí z požárního řádu obce.

1. Základem účinné ochrany před požáry je bdělost a opatrnost občanů a jejich široká účast na požární ochraně. Každý občan si musí počínat tak, aby nezavdal příčinu ke vzniku požáru a přispíval podle svých sil k řádnému plnění úkolů v požární ochraně.
2. Majitelé domů jsou p o v i n n i udržovat v řádném stavu komíny, neskladovat na půdách a ve sklepích hořlavé látky, sypat popel jen do určených nádob, pečovat o stav protipožárního vybavení.
Uživatelé bytů jsou p o v i n n i udržovat v řádném stavu topeniště, kouřové roury, elektrická zařízení, nepoužívat poškozené elektrické vařiče, topná tělesa atp., nezavádět přídatné osvětlení do sklepů v činžovních domech, neskladovat ve sklepních prostorách jednostopá vozidla, dbát ve věcech požární ochrany pokynů domovních požárních hlídek a orgánů požární ochrany.
Všichni občané jsou p o v i n n i zdržet se kouření a manipulace s ohněm a otevřeným světlem na požárně nebezpečných místech, pečovat o řádný dozor nad dětmi a zamezit jejich přístupu k zápalkám, dbát zvýšené opatrnosti při uskladňování látek se sklonem k samovznícení, uskladňovat nehašené vápno jen na suchých místech.
3. Každý občan, který zpozoruje požár a nemůže ho sám uhasit, je povinen toto bezodkladně ohlásit místní ohlašovně požárů na telefonní čísla

7 1 5 a 7 7 2 .

Tuto povinnost má i ten, kdo byl o požáru zpraven osobou, která pro vážné překážky nemůže hlášení učinit sama - i ten, kdo může požár hlásit rychleji než osoba, která jej zpozorovala. Na vyzvání velitele zásahu nebo výkonného orgánu MNV je každý povinen osobně pomáhat a poskytnout dopravní prostředek, pohonné hmoty atp.

I v letošním roce budou některé domácnosti navštíveny členy prohlídkových skupin. Usnadněte jim jejich práci!

Z P R Á V Y K U L T U R N Í H O A S P O L E Č E N -
S K É H O S T Ř E D I S K A N O V Ý H R Á D E K
x x

P R O B Ě H L O

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

V pátek 7. ledna pořádal KaSS a MLK přednášku
INZITNÍ LIDOVÉ UMĚNÍ

Velmi kvalitní a fundovanou přednášku Konstantina Korovina
vyslechlo 28 posluchačů.

x x x x x

Ve čtvrtek 13. ledna bylo na schůzi FOTOKLULU vyhodnoceno
1. kolo poznávací soutěže ZNÁČ NOVÝ HRÁDEK A OKOLÍ? V kategorii I.
se zúčastnilo 10 řešitelů. Konečné pořadí:

1. Jiřina R á z l o v á
2. Svatava V ě t r o v s k á
3. Josef J e l e n

V kategorii II. /dospělí/ se zúčastnili 3 řešitelé. Koneč-
né pořadí:

1. Josef G r i m
2. Josef Š a f á ř
3. Jiří H l a v á č e k

Ocenění řešitelé byli odměněni knižními cenami. Blahopřejeme

x x x x x x

22. ledna proběhl v místní sokolovně Sokolský ples /TJ Sokol/

12. ledna Požárnický ples /SPO/

13. ledna Dětský karneval /ČSŽ/

Všechny tyto akce byly velmi pěkně navštíveny nejen záslu-
hou orchestru Lorovanka, ale především překrásné výzdobě, kterou
pod vedením paní Milady S v ě t l í k o v é obětavě připravily
novohrádecké ženy.

x x x x x x

Ve čtvrtek 27. ledna uspořádal místní ČČK preventivní zdra-
votnickou přednášku MUDr. Cvejna, primáře dětského oddělení nemoc-
nice v Náchodě. Vzorně zorganizovanou akci navštívilo téměř 60 po-
sluchačů.

x x x x x x

V pátek 28. ledna se představil v místním kině divadelní
soubor z České Skalice hudební komedií Richarda Mihuly a Jožky Ka-
rena H U R Á D O P A Ř Í Ž E ! Divácky vděčné představení
shlédlo 66 spokojených diváků.

Dne 30. ledna se měla uskutečnit péčí lyžařského oddílu TJ Sokol C E N A F R Y M L U R K A . Závod se pro nekvalitní lyžařský povrch nemohl konat.

x x x x x x

V neděli 6. února se uskutečnil již třetí autobusový výlet z cyklu RODNÝM KRAJEM, pořádaný KaSsem a JZD Mezilesí. 30 účastníků navštívilo Pavlišov, rodiště Krapky Náchodského, v Hronově hrob Mistra Aloise Jiráčka a Jirákův buk, v Polici klášter a starou školu. Po vydatném obědě v chatě Hvězda, kam po mistrovském výkonu řidiče Josefa Pohla autobus kupodivu přece jen vyjel, pokračovali výletníci na Lělý a do Machova po stopách selských rebelů. V Ledčkově si prohlédli Diezenhoferův kostel. Krátkým posezením v hotelu Na mýtě zakončili tento výlet - výlet v závějích a jen pro odvážné.

x x x x x x

V neděli 13. února se uskutečnil rockový koncert skupiny P R O S T O R z Kostelce nad Orlicí. Premiéru nového angažovaného programu, sestaveného výhradně z vlastních skladeb, navštívilo 203 mládežníků nejen z Nového Hrádku, ale i širokého okolí.

x x x x x x

V pátek 25. února se představil milovníkům vážné hudby Komorní orchestr Slávy Vorlové z Náchoda, řízený dirigentem Jindřichem Roubíčkem. Koncert vynikající urovně, sestavený z děl starých českých a německých mistrů, shlédlo bohužel pouze 37 diváků. Ostatní občané Nového Hrádku se o tento mimořádný zážitek, umocněný recitací Libora Volného, často jen svou pohodlností vědomě připravili.

x x x x x x

V úterý 1. března proběhla na MNV veřejná schůze KSČ. V diskusi byly vyzvány jednotlivé organizace NF k převzetí patronátů nad akcemi Z a k pomoci při plnění volebního programu NF.

S náplní těchto akcí seznámil přítomné tajemník MNV s. Příbyl. K nejbližším akcím většího rozsahu bude náležet úprava ulice Kopecského a rekonstrukce vytápění kina. Bylo též poukázáno na nutnost zlepšení názorné agitace v obci. Za příklad byla dána úroveň názorné agitace ve skříňkách VD Velorex. Závěrem jednání byla přijata výzva všem občanům v souvislosti s nadcházejícím jarem:

Z A O L E C K R Á S N Ě J Š Í !

x x x x x x

V neděli dne 6. března uspořádaly ČSŽ a ČČK společnou akci k oslavě MDŽ. Jádrem této oslavy bylo estrádní vystoupení souboru B O R O V A N K A , které bylo více než stovkou diváků kladně přijato.

16. březen - do tohoto termínu mohou odevzdávat svá řešení účastníci 2. kola soutěže ZNÁŠ NOVÝ HRÁDEK A OKOLÍ? Podotýkáme, že soutěž, umístěná v informačních vyloách KaSSu a realizovaná Foto-klubem, není určena pouze těm, kdo určí všechny obrázky.

x x x x

19. března pořádá oddíl národní házené TJ Sokol v místní sokolovně J O S E F O V S K O U Z Á L A V U. Bližší na plakátech.

x x x x x x

V úterý 22. března pořádá KaSS a MLK přednášku

M A L Í Ř I O R L I C K Ý C H H O R.

Přednášet bude Jiří Růžička, tajemník katedry výtvarné výchovy Pedagogické fakulty University Karlovy v Hradci Králové. Přednáška se uskuteční v knihovně od 19 hodin. Lude provázena epidiaskopickým promítáním. VSTUP V O L N Ý !

x x x x x x

V pátek 25. března zve Kass občany do kina na divadelní představení hry Jiřího Šotoly

M O Ž N Á J E N A S T Ř E Š E K Ů Ň,

kterou sehraje soubor z Luže, místa autorova pobytu. Tato hra slaví v současnosti velké úspěchy na amatérských scénách - dvě členky tohoto souboru zvítězily právě s monology z tohoto představení v krajské soutěži Svazu českých divadelních ochotníků v Heřmanově Městci.

Začátek ve 20 hodin, vstup 10 Kčs.

x x x x x x x

V průběhu března se ještě uskuteční tyto akce /bližší údaje sdělí včas organizátoři/:

KNIHOVNICKÉ MINIMUM / Marie Grimová, MLK/

BĚH NÁRODNÍ FRONTY / Jiří Havrda, ZŠ/

DOPRAVNÍ SOUTĚŽ / Neděžda Tejklová, Havrda Jiří, ZŠ/

XXXXXXXXXX

D U B E N 1983

3. dubna pořádá lyžařský oddíl TJ Sokol Velikonoční zábavu.

Bližší na plakátech.

x x x x x

V neděli 10. dubna zve KaSS všechny děti i rodiče na divadelní představení pohádky Jana Drdy H R Á T K Y S Č E R T E M. V sále kina tuto hru uvede soubor z Rokytnice v Orlických horách.

Vstup: děti 5 Kčs, dospělí 10 Kčs. Zač. v 15.30

V pátek 15. dubna uvede místní divadelní soubor TJ Sokol premiéru sovětské hry leningradského spisovatele Stanislava Rodionova **P O S L E D N Í V Ý S L E C H**, kterou napsal podle vlastní novely Kriminální talent. Toto drama vyšetřovatel a ženy, obviněné z prostituce, je v Československu uváděno poprvé. Představení bude shlédnuto okresní a patrně i krajskou divadelní porotou za možné účasti překladatelů manželů Pochovy

OSOLY a OESAZENÍ

OLVINĚNÁ.....Naděžda Tejklová
VYŠETŘOVATEL.....Josef Tejkl
SERŽANT.....Jiří Havrda
PROKURÁTOR.....Vratislav Ptáček v alternaci
- - - - - Karel Disman -

Zvuk Karel Disman, technická pomoc Zdeněk Lajer, režie a scénografie Josef Tejkl. Vstup 10 Kčs, začátek představení ve 20 h

M l á d e ž i n ě p ř í s t ů p n o !

x x x x x x x

V neděli 17. dubna pořádá KaSS ve spolupráci s JZD Mezilesí autobusový výlet **RODNÝM KRAJEM IV.** Odjezd v 8:20 z náměstí. Předpokládán návrat v 18 hodin.

- ZASTÁVKY: 1. ŠERLICH - vyhled, chata
2. TRČKOV - vykopávky sklářské hutě
3. KUNŠTÁT - barokní kostel
4. NERATOV - zřícenina kostela
5. VRCHNÍ ORLICE - pomník oběti henleinovců
6. BARTOŠOVICE - barokní most a barokní kostel
7. KUNVALD - památné místo Jednoty bratrské
8. ŽAMLERK - oběd, zámek, park, kostel, kašna, muzeum..
9. LOHOUSOVÁ - lidová zvonička
10. LITICE - gotický hrad, lidová zvonička
11. ZÁCHLOMÍ - lidová zvonička
12. KVASINY - hospoda U soudku, sdělování dojmů

Přihlášky u J. Tejkla ihned po zveřejnění - cena 15 Kčs.

x x x x x x

V dubnu se dále uskuteční: VEČER POEZIE J. WOLERRA /MLK, KaSS/
ZDRAVOTNÍ PŘEDNÁŠKA /výbor ČSŽ/, HOVORY S MLÁDEŽÍ /Rada MNV/
SLIL PIONÝRŮ a PARTYZÁNSKÝ SAMOPAL /ZŠ-Krbalová/, 3. kolo soutěže ZNÁŠ NOVÝ HRÁDEK A OKOLÍ? /Fotoklub KaSS/.

Bližší údaje sdělí včas organizátoři.

PRO OSVĚŽENÍ PAMĚTI

XX

Nový Hrádek vznikl v podhradí kdysi mocného hradu Frymburku, který byl postaven někdy ve 13. století. Roku 1369 se Hrádek připomíná jako osada a byl pravděpodobně správním střediskem celého frymburského panství. Roku 1537 připomíná se v zemských deskách Frymburk poprvé s "Hrádkem městečkem". Je zde psáno, že pod Hrádkem jsou železné hamry, v nichž se zpracovává železo. Hrad je zapsán roku 1634 jako "hrad zbořený". Několik útoků vzbouřených poddaných a útoků Švédů toto dílo dokonalo. Dne 16. 5. 1646 tu byla otevřena pec na tavení železné rudy. V roce 1654 je napsáno, že v městečku Hrádku žije 10 sedláků, 6 zahradníků, z nich jeden švec, dva tkalci, jeden krejčí, a šest chalupníků, z nich dva havíři, jeden kovář, pekař a řezník.

Postupně však přestává být Hrádek střediskem celého panství. Jeho význam rychle klesal, protože byl vlastně odříznut od okolního světa. V 18. století usilovali Colloredové o povýšení Hrádku na město a listinou byl městečku Hrádku udělen znak - pestrá kytice v černé váze a ve stříbrném poli.

V roce 1769 byla na Hrádku již škola. V katastru roku 1790 se objevuje název Nový Hrádek.

Při sčítání obyvatelstva v roce 1833 bylo v Novém Hrádku napočteno 212 domů s 1238 obyvateli. Ve městě zaměstnáno 204 řemeslníků, mistrů tovaryšů a učedníků. V minulém století však postihl Nový Hrádek mnohokrát zhoubný požár.

V roce 1870 byla v Novém Hrádku zřízena pošta a v roce 1871 záloženský spolek. V roce 1881 založen sbor dobrovolných hasičů. V roce 1887 je postavena škola / v nynější Fučíkově ulici/. V roce 1892 je zřízena silnice do Dobrušky a v roce 1904 zaveden do Nového Hrádku telegraf. V létech 1909 - 1912 byl postaven vodovod, roku 1912 zaveden telefon a v roce 1919 dosáhlo městečko povolení zřídit si měšťanskou školu, která byla v roce 1921 postavena. V roce 1924 je provedena elektrifikace. V padesátých a šedesátých byly upraveny chodníky a náměstí, v sedmdesátých postaveno kino.....

Přejeme si, aby v obci bylo více Příbylů, Hlaváčků, Suchánků, Rázlů, Dušánků, Grulichů, Grimů, ale i Balcarů, Růžičků, Šotolů a více nejmenovaných brigádníků, jimž patří dík za dosažené úspěchy. Protože nemůžeme zůstat stát! Vždyť každý z nás jistě chce, aby Nový Hrádek, významné městečko minulosti, byl i neméně významným městečkem budoucnosti !!!

VÍM Hlaváček

N Á Š R O Z H O V O R

se soudružkou Anežkou K o p e c k o u , nar. 11. 2. 1899,
nejstarší členkou KSČ na Novém Hrádku

XX

Zaklepal jsem na okno a babiččin hlas mne pozval dále. Rád bych. Ale jak? Cloumám beznadějně zavřenými vratky. Už to vzdávám a chci jít zpátky k oknu - ale jen tak ze zvědavosti zatáhnu za jakýsi provázek. A hle! Vratka se otevřela a ocitám se ve skromném příbytku, kde je však čisto a útulno. Babička Kopecká stojí u plechové vaničky, vedle níž je opřena pravá nefalšovaná valcha, dokonce zdobená. Právě babička ždíme větší kus prádla a svaly na upracovaných předloktích vyvíjejí překvapivou sílu. Nemohu se ubránit analogiím, jak naše moderní ženy zlobně hučí, když se porouchá "automatka" a jsou nuceny nějaký čas prát v rezervní pračce klasické. Babička moje úvahy přeruší - vezme celou vaničku a špinavou vodu vylije do umývadla. Cosi mne podvědomě vyzývá, abych jí pomohl, ale ona si - světe div se - libuje: "To je pohodlí - to není jako dřív, když se musela voda tahat v kýblech ze studánek!"

To už sedím ve starobylém křesle. A oznamuji babičce, že jako nejstarší členku strany na Novém Hrádku ji jménem redakční rady žádám o rozhovor. Babička souhlasí, ale bere do rukou valchu. Aby se jí lépe odpovídalo.

Odkdy jste členkou KSČ ?

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

"Od roku 1946, až po válce. Víte, já nedám na Sovětskej svaz dopustit, ať si říká kdo chce co chce. Některý lidi jsou nevděčný a rychle zapomínají. Já jsem ze čtyř dětí, máma ovdověla, když mně bylo 8 let a nejmladšímu půlrok. Žili jsme bez podpory, a když jsem se roku 1924 provdala, byli jsme s manželem taky voba chudý. A o muže jsem za války přišla."

Babičce zčervenaly tváře a zkroutila další kus prádla tak fortelně, že pěna zasyčela.

Váš manžel byl komunist ?

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

"Ne - to byl takový osudový revolucionář. Náhoda. To jsme

se u nás scházeli a poslouchali Londyn. Meidinger, Emča Dušánková, Čolin. A taky učitel Tvrdy. Ale to lidi na Hrádku vědí, jak to všechno bylo. Učitele pak někdo varoval, že po něm jde gestapo, tak utekl na zapřenou do Německa. Odtud chtěl do Francie, ale Němci ho chytili a poznali. Prozradil ho otisk palce."

A jak byl zatčen Váš manžel ?

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

"Inu - to víte. Když učitele Tvrdeho převezli na gestapo do Hradce Králové, tak to z něj vytloukli. Von ten Tvrdy byl takovej slabej. Ani nevím, jestli ještě žije - byl po válce někde na Jablonecku. Všecky co jmenoval zatkli 18. dubna 1943."

A jak jste se dozvěděla, že zahynul ?

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

"V roce 1944, 21. ledna, mně to přišel říct četník - že manžel zahynul v Luchenwaldě."

Labička přestala na chvíli ždímat a zahleděla se nad pelest své postele, kde pod podobiznami biblických rodičů visel portrét Antonína Kopeckého.

"Umřel už 6. ledna, ale já se to dozvěděla až 21. ledna. Ale jak říkám, von to měl předpověděný - jednou na náměstí mu jeden vyložil z ruky, že má dvě děti, že je podruhý ženatý a že ho ve 47 letech hlava bolet nebude. A taky ne."

Labička přešla od necek ke stolu, na kterém ležely dvě nádoby s přebíraným peřím.

"Už špatně chodím, už bych se ráda uklidila - jen se podívejte, co nás starejch lidí je tady na Hrádku. Mladý se zabíjej a mrzačej na silnicích a my starý jsme tady pořád."

A zase sevřela kus prádla se zjevným potěšením nad tím, že může ještě pracovat. Poděkoval jsem za rozhovor. Na odchodu se na mne usmál vyšívaný nápis: LÁSKA ŠTĚSTÍ PŘINÁŠÍ. Labičce Kopecké toho štěstí nebylo mnoho popřáno - zahynul jí manžel, nedávno zemřel jeden ze dvou synů. A přesto - to skromné lidské štěstí je v její chaloupce přítomno.

Připravil Josef Tejkl

V E G E T A R I Á N

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

"Už aby tu byl srpen", zasnul se poručík Černý. Za oknem se tetelil horký vzduch a rozhýbal Hejšovinu na obzoru teplými vlnami. Služebna v České Čermné dostane za čtrnáct dní vale. Směr Albena. Žena už vrčí, až se stýská. Děti mě pomalu neznají, tak zas budeme čtrnáct dní rodina... Telefon. Zas někdo jančí.

"Poručík Černý, oddělení OSH, Česká Čermná."

"Major Kotrba, KS SNL Hradec Králové. Čekejte nás zítra. Čas 8.00. Nutná rekonstrukce. Konec."

Ksaku! Rekonstrukce! Lezlo to z něj jak z chlupatý deky. Takže průšvih.

"Králík? Stav se u mě!" Zaklepání. "Vstupte!"

"Soudruhu poručíku..."

"Josef, já vás asi přerazím. Jednoho po druhém! Volal Kotrba. Něco jsme prošvihli."

"Já o ničem nevím."

"To mě nepřekvapuje. Zítra v 8.00!"

x x x x x

"Už jedou", sykl praporčík Králík a dýchl na sklo.

"Děj se vůle boží", upravil si vázanku poručík Černý a vykročil vstříw bílé volze majora Kotrby. Kotrba byl bodrý chlap, před penzí. Proháněl ještě banderovce po Karpatech a průšvihy ho vztekalily.

"Lez vopiček, poručíku, hlášením nezměknu. Už jste si podal žádost o další celnici na vašem úseku? To vám Lěloves nestačí?"

Černý i Králík nechápavě zírali.

"Já že tady máte promenádu! Chlapi ze západoněmecký čáry vás pěkně pozdravujou a posílají vám tohohle hochu zpátky. Klopýtnul prý o dráty."

Opravdu - z volhy se vysoukal vyzábly blondák s buličíma očima.

"Jacek Wielinski, bytem Róžanka. To je pod Kladskem, taky

skoro u čáry."

Tak proč nepřelez někde u Králík, blbec, pomyslí si Černý a se zjevnou nelibostí přešel očima zanedbaného mladíka.

x x x x x x

Volha stoupala na Lorovou. Kotrba se přestával postupně mračit. Vytáhl lejstra a spustil: "Tak tenhle fešák tvrdil, že vám tady kolem Strážnice fouknul před týdnem. Dnes máme 8. července 1979, takže 1. července. Ve dne. Div ne v pravý poledne. Bumbal dokonce u prvního baráku ze studánky. A liboval si, že mu jakási pohostinná stařenka nabídla šťávu a hrnek. Kdepak tady, poručíku, máte ty pohostinný stařenky?"

Černý se podíval nešťastně na Králíka: " Asi...někde..."

"Tak jedem", houkl Kotrba na řidiče, "poručík vám udělá navigátorá."

xxx xxx xxx

"Tak to bychom měli", zívł Kotrba. Polák znal cestu z Tasova perfektně až k Jedli. Černý si oddechl. Vypadalo to hůř. Ale všechno klaplo. Kotrba mu vpadl do myšlenek: "Všechno klaplo. Až k Jedli Teď to teprve začne."

"Jak to, začne?" lekl se Černý, "od Jedle chytil stopa a..."

"A frr na Západ", usmál se pobaveně Kotrba. Jenže já tady mám ještě další lejstro. Hoch si za hodinu vzpomněl, že se přeřekl. Ne před 7 dny, ale 17 dny. A čtrnáct dní vám tady prý brousil, hajal v lese, bumbal, papal výhradně jenom borůvky a maliny a houby. A lízal sůl u krmelců."

"To je přece blbost!" vyletěl Černý. "Vy tomu věříte?"

"I když je vaše bdělost známá", rýpl si opět Kotrba, "nemůžeme to, poručíku, vyloučit. Ukáže nám pěkně postupně, kde spal. Den po dni!"

x x x x x x x

Kotrba stál s rukama v kapsách a nehýbal se.

"Jsem starej chlap a mlázím jsem se nacoural dost. To by mohlo stačit."

Elonďák Jacek se tvářil nevinně a ukazoval právě, kde spal desátý den svého pobytu ve zdejších lesích. Pod smrkem. Devátý taky pod smrkem, jenže o 200 metrů dál. Osmý o 300 metrů. Pod bukem. A tak dále.

"Tak jsme se prošli, poručíku, a jedem k vám na kafe. Praporčík s řidičem pojedou se zadrženým do vazby", zívł Kotrba. "Mě se jen tak nezobavíte - něco mně tady nehraje."

"Mně taky", broukl suše Černý.

x x x x x x x

"Tak se podržte, poručíku!" Kotrba praštil vítězně sluchátkem a dopil kávu až k lógru. "Víte, proč nás ten rošťák tahal na fleku za nos?"

Černý si kávy taktak srkl. Vždycky když Kotrba volal na polskou stranu, bývalo zle. Teď se však jeho tvář usmívala široce a vědouce.

"Protože potřeboval, abychom mu spolkli, že z Polska útek už kolen dvacátýho."

"A proč?" nechápal Černý.

"Maličkost. Hoch si v květnu něco nakrad z kšeftů. A 24. června byla v Polsku amnestie."

Námět Luboš Tyler

Napsal Josef Tejkl

BLAHOPŘÁNÍ KOLEKTIVU KINA NOVÝ HRÁDEK

k dosaženému úspěchu v roce 1982

XX

Dobry a odpovedny pristup celého kolektivu pod vedením s. Ježkové k plnění úkolů má svůj výsledek. Kino se ve své kategorii umístilo na prvním místě v okrese v socialistické soutěži, vyhlášené odborem kultury ONV, Okresní správou kin v Náchodě a OV SČSP v Náchodě.

V loňském roce došlo v celostátním rozsahu ke snížení návštěvnosti v kinech. Jedním z hlavních důvodů je značný pokles atraktivnosti nové české filmové produkce. V kině v Novém Hrádku nejen že se podařilo zastavit pokles, ale naopak oproti dřívějším rokům byla docílena návštěvnost vyšší. Všechny sledované ukazatele byly rovněž vysoko překročeny. I estetická úroveň prostředí kina odpovídá péči, která je tomuto kulturnímu zařízení věnována kolektivem pracovníků kina i funkcionářů místního národního výboru. Poděkování patří především předsedovi s. Lejpovi za pomoc při rekonstrukci naftového topení v kině a za celkovou dobrou spolupráci při plnění kulturně výchovné činnosti v kině.

Za dobrou a odpovědnou práci děkuji a do další činnosti přeji mnoho úspěchů kolektivu pracovníků národního výboru i kina.

PhDr. Věra Mílová

ředitelka OSK v Náchodě

Roztoč *Varroa Jacobsoni* je maličký hnědý brouček, menší než hlavička špendlíku, širší než delší, má osm noh, kterými se přidržuje zadečku vždy jako klíště a saje krvomízu včely. Na jedné včele při silném napadení žije i několik roztočů. Množí se ohromující rychlostí. Samička naklade vajíčka na mladé včelí larvy, na kterých po zavíčkování včelami probíhá celý vývojový cyklus. Když se mladé včelky vylíhnou, mají už dospělé roztoče jako přilepené na zadečku, mnoho mladých včel už se narodí bez nožiček, křídel atp. To je situace při silném napadení, jehož počátky se velmi obtížně rozeznají. Pomoci zatím není, včelstvo musí uhynout.

V roce 1958 byl roztoč parazitující až do té doby pouze na včele indické, prokázán v Číně na včele medonosné. Zatímco na indické včele žil odedávna a nepůsobil větších škod, našel v naší včele medonosné tak dobrého hostitele, že se na ní množí asi 10 x rychleji. Od roku 1958 zachvátil včelstva v celé Asii, Jižní Americe, v mnoha zemích Evropy i Afriky.

Důsledky jeho přechodu na včelu medonosnou byly v celém světě podceněny. Počítalo se s obrannými vlastnostmi včely a rychlým vývojem léků. Tyto předpoklady úplně selhaly. Včela je proti roztoči úplně bezmocná a z několika desítek léků vyrobených na celém světě žádný dosud nedosáhl uspokojivých výsledků.

Na území ČSR byl poprvé roztoč prokázán v roce 1981 v okrese Ústí nad Orlicí. Ohnisko nákazy bylo založeno převozem včel ze Slovenska /okres Humenné/, na jaře 1978. Za tuto dobu byla zamořena včelstva na rozloze 1 600 km². U nás existuje nejvyšší zavčelení /počet včelstev na 1 km²/ na světě, na vysokém stupni je rozvíjeno kočování se včelstvy za snůškou i na velké vzdálenosti, pěstování a zasílání ušlechtilých matek. To vše uspíšilo rozšíření nemoci do různých oblastí. Aby se šíření zastavilo nebo alespoň zpomalilo, byla vyhlášena velmi nákladná i bolestivá opatření. Likvidace všech včel v 5 km pásmech kolem ohnisek, zákaz kočování, zasílání matek z některých oblastí atd. Loňského roku bylo spáleno asi 23 000 včelstev v okresech Ústí nad Orlicí, Svitavy, Pardubice, Chrudim, Vyškov, Blansko, Liberec, Jablonec, Turnov, Praha - západ atd. Stát vynaložil velké prostředky na odškodnění včelařům a na vyšetření všech včelstev.

Letošní jaro nám ukáže, zda tato metoda, použitá poprvé na

světě, omezí nebo zpomalí postup nemoci. Jde o to udržet alespoň některé oblasti se zdravými včelstvy a z těch pak znovu zavčelovat oblasti, které budou bez včel.

Situací se zabývá trvale Organizace pro zemědělství OSN /FAO/. Dle jejích závěrů - nedojde-li brzy k výrobě spolehlivého léku, hrozí světovému včelařství v dnešní podobě bezpodmínečná záhuba se všemi důsledky pro ovocnářství, semenářství, pěstování olejnin, slunečnice, jakož i existenci několika tisíc druhů rostlin, u kterých bylo prokázáno, že jejich rozmnožování semeny je zcela závislé na opylení včelami.

V loňském roce byli poměrně úspěšní výzkumníci švýcarské firmy Ciba - Geygy, kteří vyvinuli lék Folbex VA, vykazující zatím nejlepší výsledky. Dokáže zahubit skoro 100 % roztočů na živých včelách, bohužel však nemůže zasáhnout vývojová stadia, probíhající v zavíčkovaných buňkách. Pokrok však tady je a s ním i naděje. Přípravek se zkouší i u nás a zjišťuje se, zda nemá škodlivé vlastnosti pro lidi, dostane-li se do medu.

Nyní jde o to, kdo vyhraje boj o čas. Zda člověk, který dokázal v průběhu staletí změnit životní podmínky včel změnami jejich přirozeného obydlí a změnit i přírodu celou k obrazu svému, ale v neprospěch svých užitečných pomocníků z říše hmyzu, učinit život včel zcela závislý na sobě, nebo zhoubný roztoč, který by sám o sobě nic zlého nevyváděl, kdyby ho člověk nechal na pokoji v jeho staré vlasti, kde byl součástí přírody odpradáвна.

Pro všechny případy už teď bychom si měli velmi vážně vážit čmeláků, kteří se loňského roku potěšitelně rozmnožili, a nedovolili ničení jejich hnízd. Jsou schopni plnit v přírodě část úkolů včel.

Pro včely pak každý může učinit alespoň to, že je nebude zbytečně ochuzovat o důležitou jarní pastvu trháním bledulek, kočiček, jehněd apod. Bylo to vždy důležité, a nyní, v jejich zápase o přežití, zvláště!

Jaroslav Šmída

O z n á m e n í

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Vážení spoluobčané!

V jarních měsících v celé ČSSR proběhnou jednání směřovaná k problematice současného stavu a k problémům péče o životní prostředí a jeho ochranu!

Rada MNV v Novém Hrádku Vás žádá o podání připomínek, námětů a návrhů do 30. března 1983 na MNV v Novém Hrádku.

Adresné a realizovatelné náměty, připomínky a návrhy směřujte ke vzhledu obce, skládkám odpadků, komunikacím, chodníkům, vzhledu domů, kanalizacím, vodním tokům a nádržím, veřejnému osvětlení, vlivu zemědělské a průmyslové činnosti na životní prostředí, rostlinné a živočišné výrobě, zemědělské a ostatní mechanizaci, skladování hnojiv, silážím atd., dále pak znečišťování vozovek, ovzduší a veřejných prostranství, ochraně a zřizování okrasné a ostatní zeleně, sběru druhotných surovin, dopravě, činnosti společenských organizací a závodů atp.

Dále uveďte, kdo, kde a jakým způsobem je ochoten se na tvorbě a ochraně životního prostředí podílet.

Rada MNV

P O Z O R ! !

x x x x x x x

J Z D 8. březen Mezilesí vykupuje v zimním období seno za zvýhodněnou cenu 110 Kčs za 1 q. Nabídněte přímo JZD Mezilesí, číslo telefonu 957 41.

UPOZORNĚNÍ ČESKÉ STÁTNÍ POJIŠŤOVNY

XX

Víte, že si ve svém produktivním věku můžete sjednat další důchod navíc, a to:

- pro případ Vaší invalidity
- k Vašemu budoucímu starobnímu důchodu ze sociálního zabezpečení
- pro případ úmrtí k zabezpečení svých nejbližších - důchodem pro pozůstalé ?

Obraťte se na pracovníky a důvěrníky České státní pojišťovny nebo přímo na přepážku v nové budově okresní pobočky v Náchodě - vedle Lenžiny.

S P O L E Č E N S K Á K R O N I K A

x x

V naší obci oslavili a oslaví v březnu a dubnu 1983 významná životní jubilea tyto občané:

Lepšová Oldřiška	Nový Hrádek-Dlouhé 4	1.března	76 let
Balcar Josef	Nový Hrádek 222	2.března	76 let
Dernerová Anna	Nový Hrádek 22	2.března	75 let
Hromádková Božena	Nový Hrádek 128	10.března	76 let
Drašnar Josef	Nový Hrádek 173	10.března	75 let
Nyčová Růžena	Nový Hrádek 57	15.března	77 let
Lepšová Marie	Nový Hrádek 187	20.března	80 let
Zelená Marie	Nový Hrádek-Dlouhé37	21.března	80 let
Černá Anna	Nový Hrádek 16	22.března	76 let
Cejnarová Anežka	Nový Hrádek-Rzy 4	29.března	79 let
Smolová Marie	Nový Hrádek-Dlouhé 9	7.dubna	78 let
Grim Josef	Nový Hrádek 11	15.dubna	76 let
Teichman Karel	Nový Hrádek 273	19.dubna	87 let
Černý Antonín	Nový Hrádek 40	20.dubna	76 let
Dušánek Rudolf	Nový Hrádek 101	24.dubna	79 let
Lepšová Marie	Nový Hrádek 62	25.dubna	99 let
Hánlová Marie	Nový Hrádek 54	29.dubna	81 let
Zelený Josef	Nový Hrádek-Dlouhé22	30.dubna	82 let
Hánlová Marie	Nový Hrádek 140	30.dubna	82 let
Hejdová Anna	Nový Hrádek 283	30.dubna	80 let

Všem oslavencům upřímně blahopřejeme!

XXXXXXXXXXXX

13. února jsme přivítali do života tyto občánky - Pepíky:
Josefa Ruffera, Josefa Balcara a Josefa Drašnara
Rodičům blahopřejeme!!!

XXXXXXXX

Stříbrné svatby oslavili: Božena a Josef Novotných z Dolů
Bohuslav a Marie Hánlovi, N.H. 54

Na našem MNV uzavřeli manželství:

Lubomír BENEŠ-Náchod Alena KLAUDOVÁ-Náchod Blahopřejeme!

XXXXXXX

Zemřela paní Knoulichová Anežka. Čest její památce!

XX

Redakční rada: L. Doležal, K. Grulichová, J. Hánl, J. Hlaváček,
H. Svatoňová, J. Šmída. Odpovědný redaktor J. Tejkl. Povoleno OK
ONV Náchod. Náklad 230 kusů. Cena výtisku 2 Kčs. Toto vydání bylo
dáno do prodeje 9. března 1983. Frymburské ozvěny vycházejí 4x
ročně, vždy jednou za čtvrtletí.

XX